

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Мариета Христова Рабохчийска,

доцент по международно право и международни отношения
в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

относно дисертационния труд на **Виолета Паунковска**,

редовен докторант към катедра „Международно право и международни отношения“
в Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“, на тема:
„Република Северна Македония в процеса на евроатлантическата интеграция“,

за присъждане на ОНС „доктор“ в област на висше образование

3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление: 3.6 „Право“,
научна специалност „Международно право и международни отношения“

1. Данни за дисертанта

Според представената автобиографична справка Виолета Паунковска завършва средното си образование през 1990 г. в Химическата гимназия в гр. Скопие. От 2005 до 2009 г. е студент в специалност „Управление на маркетинга“ във Факултета по икономика на Европейския университет, Скопие. От 2011 до 2013 г. се обучава в същия университет и получава степен „магистър“ в областта на международните отношения и дипломатията. Професионалният ѝ път през последните 20 години е свързан с Европейския университет в Скопие, където работи като административен референт, библиотекар, сътрудник във Факултета по правни науки и във Факултета за детективи и криминалистика.

2. Данни за докторантурата и оценка за съответствие с минималните национални изисквания

Със заповед № 1169 от 04.07.2022 г. на проф. д-р Борислав Юруков – Ректор на ЮЗУ „Неофит Рилски“ съм определена за външен член на научното жури в процедура за защита на дисертационен труд за

придобиване на ОНС „доктор“ от Виолета Паунковска, като впоследствие ми е възложено изготвянето на становище.

В представените документи се открива информацията, че дисертационният труд е обсъден и насочен за защита на заседание на катедра „Международно право и международни отношения“ към Правно-исторически факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград, проведено на 16.06.2022 г., както и че Факултетният съвет на Правно-историческия факултет е взел решение в този смисъл, отразено в протокол № 23/16.06.2022 г.

Няма постъпили сигнали или доказано плагиатство в научните трудове на кандидатката. Тя е представила декларация за оригиналност, а от предоставената информация в рамките на процедурата става ясно, че дисертационният ѝ труд е проверен с програма iThenticate, която показва индекс на сходство на текста 9%.

Виолета Паунковска е представила списък от четири публикации. Три от тях са в „IDEA – International Journal of Science and Arts“ – списанието на Европейския университет, Скопие. По мое мнение публикациите попадат в категорията „Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове“. Общият брой точки е 40, с което са изпълнени минималните национални изисквания, конкретизирани в Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ). Доколкото три от публикациите са относно пандемията от Ковид-19, смятам, че статията, посветена на глобализацията, функционирането на държавата и идентичността, е по темата на дисертацията в най-голяма степен.

3. Оценка на дисертацията, автореферата и научните приноси

Дисертационният труд е в обем от 276 страници, от които същинският текст възлиза на 260. В структурно отношение се състои от увод, три глави,

заключение и библиографска справка, включваща 144 единици на кирилица и на латиница (английски език), както и 99 интернет източника. Разполага с научен апарат под формата на 275 бележки под линия.

Уводът съдържа необходимите за подобен труд реквизити. В него докторантката обосновава актуалността на поставения проблем, ясно посочва обекта и предмета на разработката, систематизира изследователските си задачи и формулира тезата си, заемайки категорична авторска позиция.

В първата глава, озаглавена „Република Северна Македония като независима и суверенна държава“, правилно се започва с анализ на най-важните фактори, предопределящи и влияещи върху евроатлантическата ориентация на държавата: обявяването на нейната независимост; международното ѝ признаване, включително ролята в тази връзка на комисията „Бадентер“ и на България; проблемите в отношенията с Гърция по повод името на страната; референдума от септември 1991 г.; вътрешната нестабилност на по-късен етап поради напреженията с албанското малцинство. Като несъмнени достойнства на първата глава може да бъдат посочени анализът на Охридското споразумение от 2001 г. и на Преспанското споразумение с Гърция от 2018 г.; критичността към обективното прилагане от европейските управляващи кръгове на резултатите от доклада на комисията „Бадентер“; редица други авторски изводи.

Втората глава е изцяло посветена на процеса на присъединяване на Република Северна Македония към НАТО с разглеждане на основните етапи в развитието му, предизвикателствата пред него, особеностите на преговорите с НАТО и първоначалните резултати от осъщественото през 2020 г. членство. Недостатък на тази част от труда е фактологичната грешка, допусната на стр. 63, където се твърди, че НАТО е създадена „с Декларацията за общ принцип с известната Атлантическа харта“. Това би могло да се възприеме като недоглеждане от страна на докторантката, тъй

като в бележка под линия веднага се препраща към Северноатлантическия договор от 1949 г.

В третата глава от изследването са поставени два акцента. Единият очаквано е върху предизвикателствата пред Република Северна Македония в процеса на присъединяване към Европейския съюз с отчитане на особеностите на френската и на българската позиция по повод започването на преговорите за членство, както и на проблемите, свързани с прилагането на Споразумението за добросъседство между Република България и Република Северна Македония от 2017 г. Вторият акцент е върху проучването на общественото мнение в държавата относно бъдещето ѝ членство в ЕС, като, както се твърди, са обобщени мненията на 220 респондента.

Първата точка от глава трета, озаглавена „Историческо развитие и същност на Европейския съюз“, е напълно излишна, още повече че в нея се откриват редица сериозни фактологически грешки във връзка с процеса на европейска интеграция като например: Европейската икономическа общност престава да съществува през 1967 г. (с. 113); общата външна политика и политика на сигурност на ЕС е създадена с Единния европейски пакт от 1986 г. (с. 115); създаването на съвместна междуправителствена политическа институция на Европейската общност през 1953 г. и представянето на Върховния орган (Висша власт) на Европейската общност за въглища и стомана (ЕОВС) като Европейски изпълнителен съвет (с. 110) и др.

На моменти в изложението има повторения на съдържание – например относно комисията „Бадентер“ (с.14-15 и с.132-133) или във връзка с държавното устройство (с. 30-32 и специалната точка 1.3).

В заключението са формулирани редица изводи, сред които и определения от докторантката като основен, а той е, че евроатлантическата интеграция на Република Северна Македония е безалтернативна, но за разлика от присъединяването към НАТО, пътят към ЕС се оказва твърде

дълъг. С цялото изложение на дисертационния си труд Виолета Паунковска успява да защити основната си теза, като наред с това прави препоръки за ускоряване на процеса по приемане на държавата в ЕС.

Авторефератът представя добросъвестно дисертацията.

Приносите на дисертационния труд са изброени в пет точки в отделна част на автореферата. От тях приемам първия относно анализа на ефектите върху Република Северна Македония на нейната евроатлантическа ориентация и интеграция, както и четвъртия относно анализа на проведеното анкетно проучване на общественото мнение в Република Северна Македония във връзка с присъединяването ѝ към Европейския съюз. Първият принос определено може да се окачестви като научен, а четвъртият е по-скоро с научноприложен характер, като съставлява ново, оригинално и самостоятелно постижение на докторантката. Приноси № 2 и № 4 категорично попадат в една група.

4. Критични бележки и препоръки

Съответните критични бележки са направени по-нагоре в становището, като те не се отразяват върху общото ми положително впечатление от работата на Виолета Паунковска и демонстрираните от нея способности за още по-добри самостоятелни научни изследвания в бъдеще.

В тази точка бих отправила няколко препоръки към докторантката:

- при намерение дисертацията да бъде публикувана изцяло или отчасти добре би било да се отстранят фактологичните грешки;
- емоционално наситените изводи (напр. относно Словения и Хърватия в заключението) са неуместни в научен труд;
- формулирани са 12 въпроса, проведена е анкета на терен с 220 респондента, резултатите са обобщени и са направени редица съществени изводи. Добре би било да се посочи кой е авторът на въпросника и графиките, кой е осъществил анкетното проучване. Ако всичко това е дело на дисертантката, става въпрос за сериозно

изследователско постижение. В случай че не е, научната достоверност изисква посочване на източника.

5. Заключение

С оглед на посоченото дотук и на основание на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Вътрешните правила за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски” давам положителна оценка на дисертационния труд и предлагам на Виолета Паунковска да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.6 „Право“, научна специалност „Международно право и международни отношения“.

София,

26.08.2022 г.

доц. д-р Мариета Рабохчийска

OPINION

by Assoc. Prof. Marieta Hristova Rabohchiyska, PhD,

Associate Professor in International Law and International Relations
at the Faculty of Law of Sofia University “St. Kliment Ohridski”

on the dissertation by **Violeta Paunkovska,**

full-time doctoral student at the Department of International Law and International Relations
at the Faculty of Law and History of the South-West University “Neofit Rilski” on the topic:

“The Republic of North Macedonia in the Process of Euro-Atlantic Integration”,

for the award of the educational and scientific degree “Doctor” in the area of higher education

3. “Social Science, Economic Science and Law”, professional field 3.6 “Law”,

scientific specialty “International Law and International Relations”

1. Information on the PhD student

According to the presented curriculum vitae, Violeta Paunkovska completed her secondary education in 1990 at the Chemical High School in the city of Skopje. From 2005 to 2009, she was a student majoring in “Marketing Management” at the Faculty of Economics of the European University, Skopje. From 2011 to 2013, she studied at the same university and was granted a Master’s degree in the field of international relations and diplomacy. Over the past 20 years, her professional career has been associated with the European University in Skopje where she worked as an administrative officer, librarian, assistant at the Law Faculty and at the Detectives and Forensics Faculty.

2. Information on the doctoral procedure and evaluation of compliance with the minimum national requirements

By Order No. 1169 dated 04.07.2022 of Prof. Dr. Borislav Yurukov – Rector of the South-West University “Neofit Rilski”, I was appointed as an external member of the scientific jury in the procedure for the defence of a dissertation work for the acquisition of the educational and scientific degree

“Doctor” by Violeta Paunkovska, and, subsequently, I was entrusted with the preparation of an opinion.

The presented documents reveal the information that the dissertation was discussed and directed towards defence at a meeting of the International Law and International Relations Department at the Faculty of Law and History of the SWU “Neofit Rilski” – Blagoevgrad, held on 16.06.2022, and that the Faculty Council of the same Faculty has made a decision to this effect, formalized in Protocol No. 23/16.06.2022.

No plagiarism reports have been filed and no plagiarism has been proven regarding the candidate’s scholarly scientific works. She has submitted a declaration of originality, and from the information provided within the procedure, it is clear that her dissertation work has been checked with the iThenticate programme showing a text similarity index of 9%.

Violeta Paunkovska has presented a list of four publications. Three of them are in “IDEA – International Journal of Science and Arts” – the journal of the European University, Skopje. In my opinion, the publications fall under the category of “Articles and reports published in non-refereed peer-reviewed journals or published in edited collective volumes”. The total number of points is 40, thus fulfilling the minimum national requirements specified in the Regulations for the Implementation of the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act (DASRBA). In so far as three of the publications are about the Covid-19 pandemic, I reckon that the article dedicated to globalization, the functioning of the state and identity refers to the topic of the dissertation to the greatest extent.

3. Evaluation of the dissertation, of the author’s summary of the dissertation work, and of the scientific contributions

The dissertation consists of 276 pages, of which the actual text amounts to 260. Structurally, it comprises an introduction, three chapters, a conclusion and a

bibliographical reference including 144 sources in Cyrillic and Latin (English), as well as 99 websites. It has a scholarly apparatus in the form of 275 footnotes.

The introduction contains the necessary requisites for such a work. In it, the doctoral student substantiates the relevance of the problem, clearly indicates the object and subject of the study, systematizes her research tasks and formulates her thesis, taking a definite author's position.

The first chapter entitled "The Republic of North Macedonia as an independent and sovereign state" correctly begins with an analysis of the most important factors predetermining and having an impact on the Euro-Atlantic orientation of the state: the declaration of its independence; its international recognition, including the role of the Badinter Commission and of Bulgaria in this regard; the problematic relations with Greece regarding the name of the country; the referendum held in September 1991; the internal instability at a later stage due to tensions with the Albanian minority. The analysis of the 2001 Ohrid Agreement and of the 2018 Prespa Agreement with Greece may be identified as undoubted merits of the first chapter along with the critical approach towards the unbiased implementation by the European governing circles of the results of the Badinter Commission report and a number of other author's conclusions.

The second chapter is entirely dedicated to the process of accession of the Republic of North Macedonia to NATO, examining the main stages in its development, the challenges before it, the specifics of the negotiations with NATO and the initial results of the membership that took effect in 2020. A drawback of this part of the work is the factual error committed on page 63 where it is claimed that NATO was established "by the Declaration of the general principle with the famous Atlantic Charter". This could be perceived as an oversight on the part of the PhD student, as she immediately refers to the 1949 North Atlantic Treaty in a footnote.

In the third chapter of the study, two emphases are placed. The first one is expectedly put on the challenges facing the Republic of North Macedonia in the

process of joining the European Union, taking into account the peculiarities of the French position and of the Bulgarian stance on the occasion of opening the accession negotiations, as well as on the problems related to the implementation of the Good-Neighbourliness Agreement between the Republic of Bulgaria and Republic of North Macedonia of 2017. The second focus is on the public opinion survey in the country regarding its future EU membership, which is said to have summarized the opinions of 220 respondents.

The first point of the third chapter entitled “Historical development and essence of the European Union” is completely superfluous, especially since it reveals a number of serious factual errors in connection with the process of European integration, such as: the European Economic Community ceased to exist in 1967 (p. 113); the EU’s Common Foreign and Security Policy was established by the 1986 Single European Pact (p. 115); the creation of a joint intergovernmental political institution of the European Community in 1953 and presenting the High Authority of the European Coal and Steel Community (ECSC) as a European Executive Council (p. 110), etc.

At times, there are repetitions of content in the exposition – for example, regarding the Badinter Commission (pp. 14-15 and pp. 132-133) or in connection with the state system (pp. 30-32 and item 1.3).

In the conclusion, a number of inferences are drawn, including the one identified by the doctoral student as the most important – the Euro-Atlantic integration of the Republic of North Macedonia is without alternative, but unlike joining NATO, the road to the EU has turned out to be too long. By the full text of her dissertation work, Violeta Paunkovska has managed to defend her main thesis while making recommendations for speeding up the process of admitting the country into the EU.

The author’s summary represents the dissertation work in good faith.

The contributions of the dissertation are listed in five points in a separate part of the author’s summary. Of these, I accept the first one regarding the analysis

of the effects on the Republic of North Macedonia of its Euro-Atlantic orientation and integration, as well as the fourth one concerning the analysis of the public opinion survey conducted in the Republic of North Macedonia in connection with its accession to the European Union. The first contribution can definitely be characterized as scientific and the fourth one is more of a scientific-applied nature, constituting a new, original and independent achievement of the doctoral student. Contributions 2 and 4 clearly fall into one group.

4. Critical remarks and recommendations

The relevant critical remarks have been made in previous sections of the opinion. However, they do not affect my overall positive impression of Violeta Paunkovska's work and the capacity she has demonstrated for even better independent scholarly research in the future.

Under this item of the opinion, I would like to make a few recommendations to the PhD student:

- if the dissertation is intended to be published in whole or in part, it would be appropriate to remove the factual errors;
- emotional conclusions (regarding, for example, Slovenia and Croatia in the conclusion) are misplaced in a scholarly research;
 - 12 questions have been formulated, a field survey has been conducted with 220 respondents, the results have been summarized and a number of significant conclusions have been drawn. It would be fitting to indicate the author of the questionnaire and the graphs, as well as the person who has carried out the survey. If all this is the work of the doctoral student, it is a serious research achievement. In case it is not, scholarly credibility requires citation of the source.

5. Conclusion

In view of the above and on the grounds of the *Development* of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act, the Regulations for the Implementation of the DASRBA, and the Internal Rules for the Development of the Academic Staff of Neofit Rilski SWU, I hereby make a positive assessment of the doctoral dissertation and propose that Violeta Paunkovska be awarded the educational and scientific degree “Doctor” in the area of higher education 3. “Social Science, Economic Science and Law”, professional field 3.6 “Law”, scientific specialty “International Law and International Relations”.

Sofia,

26.08.2022

Assoc. Prof. Marieta Rabohchiyska, PhD